

Kúria

végzés

Az ügy száma: Bfv.II.51/2018/5.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: . Katona Sándor a tanács elnöke, Dr.
Feleky István előadó bíró, Dr. Krecsik Eldoróda bíró

Az eljárás helye:
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2018. április 19.
Az ügy tárgya: csalás büntette és más
bűncselekmények

Terhelt(ek): ... és társa
Első fok: XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság
10.B.XIX.492/2013/155. ítélet, 2017. február
15. tárgyalás
Másodfok: övárosi Törvényszék 26.Bf.7903/2017/5. ítélet,
2017. szeptember 29. nyilvános ülés
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: ... I. rendű terhelt és védője
Az indítvány iránya: hatályon kívül helyezés

Rendelkező rész

A Kúria a csalás büntette és más bűncselekmények miatt ... és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben a ... I. rendű terhelt és védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálván a Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság 10.B.XIX.492/2013/155. számú ítéletét és a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 26.Bf.7903/2017/5. számú ítéletét ... I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

- [1] I. A Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság a 2017. február 15. napján tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett 10.B.XIX.492/2013/155. számú ítéletével ... I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 3 rendbeli - egy esetben folytatólagosan elkövetett - csalás büntetében [2012. évi C.

törvény (Btk.) 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (5) bekezdés b) pont - tényállás 1., 4.a. és 4.b., 13. pont], 10 rendbeli - egy esetben folytatólagosan elkövetett - csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (4) bekezdés b) pont - tényállás 2-3., 5-12. pont], 1 rendbeli csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (3) bekezdés - tényállás 17. pont], 2 rendbeli sikkasztás büntetében [Btk. 372. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (4) bekezdés b) pont - tényállás 15-16. pont], 1 rendbeli sikkasztás büntetében [Btk. 372. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont bc) alpont, (4) bekezdés b) pont - tényállás 14. pont] és 3 rendbeli hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. § - tényállás 3-4., 16. pont).

- [2] Ezért őt - halmazati büntetésül - 2 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra a büntetés (szabadságvesztés) kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható. Rendelkezett a polgári jogi igények érvényesítésének egyéb törvényes útra utasításáról, a helyettes védő költségének megfizetésére kötelezésről, a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költségről.
- [3] A kétirányú fellebbezések alapján másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék a 2017. szeptember 29. napján tartott nyilvános ülésen meghozott és kihirdetett 26.Bf.7903/2017/5. számú ítéletével az I. rendű terhelt tekintetében az elsőfokú ítéletet megváltoztatta: 24.850.000 forint vagyoneklobzást rendelt el (tényállás 1., 2., 6., 8., 11. pont), részben érdemben elbírált a polgári jogi igényeket, részben konkretizált módon tekintette azokat egyéb útra utasítottnak, korrigálta a legfoglalt bűnjelek egyikét és a fizetendő bűnügyi költség összegét - míg egybekben helybenhagyta.
- [4] Az elsőfokú bíróság által megállapított (elsőfokú ítélet 4-11. oldal) és a másodfokú bíróság által kiegészített és helyesbített (másodfokú ítélet 5-7. oldal) tényállás lényege:
- [5] Az I. rendű terhelt a **cég 1** és a **cég 2** alkalmazottjaként, majd az **cég 3** ügyvezetőjeként gépjárművek kereskedelmével foglalkozott. Az I. rendű terhelt folyamatosan anyagi nehézségekkel küzdött, jelentős tartozásai voltak, ezért jogtalan haszonszerzés érdekében ismerőseitől rendszeresen kölcsönöket kért, gépjárművek külföldről behozatalával összefüggésben kedvező befektetési feltételeket és a haszonból részesedést ígérve. A kölcsönadókat azonban megtévesztve, az átvett kölcsönösszegeket - mivel azok visszafizetése eleve nem állt szándékában - nem a kilátásba helyezett üzleti célra, hanem korábbi tartozásai rendezésére és egyéb célokra fordította. Az I. rendű terhelt egyebekben jogtalan haszonszerzés érdekében a megbízóktól úgy vett át gépkocsikat értékesítés céljából, hogy az eladás során befolyó vételárnak a megbízó részére történő kifizetése nem is állt szándékában. Az értékesítés során befolyt ellenértéket részben saját céljaira, részben tartozásai megadására fordította, az érdeklődő ügyfeleknek pedig valótlan tájékoztatást adott. Az I. rendű terhelt a megjelölt esetekben hamis eladói aláírást tartalmazó szerződést készített és használt fel.

Az I. rendű terhelt az okozott kárt csak egyes sértetteknek és részben térítette meg. A magánfélként fellépő sértettek polgári jogi igényt terjesztettek elő.

- [6] **II.** A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt és védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 416. § (1) bekezdés a) pont 3. fordulatát megjelölve a bűnösség törvénysértő megállapítása és a Be. 373. § (1) bekezdés III.a) pontját megjelölve az indokolási kötelezettség megsértése miatt, hatályon kívül helyezés és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítás, másodlagosan megváltoztatás és felmentés, harmadlagosan megváltoztatás és enyhébb büntetés kiszabása érdekében.
- [7] A felülvizsgálati indítvány indokai szerint a bizonyítékok értékelése nem felelt meg a logika szabályainak, és a Kúriát csak a bizonyítékok jogszerű mérlegelésen alapuló tényállás köti, ellenben az iratellenes vagy logikai ellentmondásokat tartalmazó, avagy a kirívóan okszerűtlen következtetéseket tartalmazó tényállás nem köti - az adott tényállás pedig ilyen. Ezt az állítását tényállási pontonként - igen részletesen - igyekezett kimutatni. Azon belül alapvetően azt kifogásolta, hogy a bíróságok miért nem az I. rendű terhelt következetes, a bűnösségét tagadó vallomása alapján állapította meg a tényállást, miért lettek figyelembe véve valótlan tartalmú tanúvallomások és miért nem kerültek feloldásra a bizonyítékok ellentmondásai. Összességében a tényállás megalapozatlansága (iratellenesség, felderítetlenség, téves ténybeli következtetés) mellett érvelt.
- [8] A felülvizsgálati indítvány az általa átértékelt tényállás alapján vont a kétségbe a bűncselekmények minősítését is. A tényállás 1. pontja kapcsán kifogásolta a hangfelvétel lejátszásra irányuló bizonyítási indítvány elutasítását is, és ezt a „büntetőjog más szabályai” [Be. 416. § (1) bekezdés b) pont 2. fordulat] megsértésének is tekintette (indítvány 30. oldal 5. bekezdés).
- [9] A Legfőbb Ügyészség a BF.107/2018/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt a törvényben kizártnak találta.
- [10] A Legfőbb Ügyészség arra hivatkozott, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó. Ebből következően a tényállás megalapozottsága nem vizsgálható, és nincs lehetőség a bizonyítékértékelő tevékenység kifogásolásával és kerülő úton, az indokolási kötelezettség megsértése címen történő támadására.
- [11] A Legfőbb Ügyészség más ún. feltétlen (abszolút) eljárási szabálysértést sem észlelve, a támadott határozat tanácsülésen történő elutasítását indítványozta.
- [12] Az I. rendű terhelt és védője nem tett észrevételt az ügyészi álláspontra.
- [13] **III.** Az I. rendű terhelt és a védőjének felülvizsgálati indítványa nem alapos.
- [14] A felülvizsgálati indítvány szerint a bűnösség megállapítása törvénysértő és a bíróságok megsértették az indokolási kötelezettségüket is.

- [15] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelynek csak a Be. 416. § (1) bekezdésében tételesen felsorolt okokból van helye, s nem nyitja meg a ténybeli vitathatóság lehetőségét.
- [16] A felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, és a felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 423. § (1) bekezdés]. Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.
- [17] A felülvizsgálat során nemcsak a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.
- [18] A Kúria ezért nem vizsgálhatta a felülvizsgálati indítványnak az irányadó tényállását direkt módon sérelmező kifogásait.
- [19] A Kúria hangsúlyosan utal rá, hogy a felülvizsgálati eljárásban a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálendő el abban az esetben is, ha a tényállás hiányos, nem kellően felderített és ellentétes az iratok tartalmával (BH 2004.102.), az alapügyben megállapított tényállás az irányadó, függetlenül attól, hogy az adott tényállás megalapozott-e vagy sem (BH 2016.264. [16], BH 2010.324. indokolás).
- [20] Ez az elvi megközelítés kérdése, mert az irányadó tényállás a felülvizsgálatot a megállapított tartalmában köti, abból semmi el nem vehető és ahhoz semmi hozzá nem tehető. Vonatkozik ez a Kúriára is azzal, hogy az irányadó tényállás megalapozottságáról nem is foglalhat állást, miként ahhoz a felülvizsgálat indítványnak is igazodnia kell.
- [21] Következésképpen a felülvizsgálat szabályozását félreértelmezően messzemenőig téves a felülvizsgálati indítvány azon állítása, hogy a Kúriát csak a bizonyítékok jogszerű mérlegelésen alapuló tényállás köti. Ekként az indítványozók felülírták a törvényt.
- [22] A felülvizsgálati indítvány a tényállás 1. pontja kapcsán kifogásolta a hangfelvétel lejátszásra irányuló bizonyítási indítvány elutasítását is, és ezt a „büntetőjog más szabályai” [Be. 416. § (1) bekezdés b) pont 2. fordulat] megsértésének is tekintette (indítvány 30. oldal 5. bekezdés).
- [23] Ugyanakkor a bizonyítási indítvány elutasításának kifogásolása is az irányadó tényállás támadása. Az elutasítás azt jelenti, hogy a bíróság az indítványt megvizsgálta, de az igényelt bizonyítást nem akceptálta, ez pedig a negált bizonyíték szükségtelenkénti értékelése. Vagyis előzménye a tényállás megállapításának.
- [24] A „büntetőjog más szabályai” viszont a bűnösségtől elkülönítendő minősítés körébe tartoznak. A felülvizsgálati indítvány ebben tehát fogalmi tévelygés.
- [25] A felülvizsgálati indítvány e részében a törvényben kizárt.
- [26] 2. A terhelt és védője szerint a bíróságok megsértették az indokolási kötelezettségüket.
- [27] A Kúria EBH 2017.B.18. számú elvi határozatának az indokolási kötelezettségre vonatkozó [32]-[38] bekezdései, valamint más döntések értelmében:
- [28] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1)

bekezdés c) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye akkor is, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdés I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

- [29] A Be. 373. § (1) bekezdés III.a) pontja szerint feltétlenül a jogerős ügydöntő határozat hatályon kívül helyezését és új eljárásra utasítást eredményező (ún. abszolút) eljárási szabálysértés, ha a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében a bíróság az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.
- [30] A Kúria az 1. BK vélemény C. pontjában a Be. 373. § (1) bekezdés III. pont a) és b) alpontjához fűzött értelmezésének 2. pontjában kifejtette, hogy az indokolási kötelezettség megsértése fűződhet ténykérdésekhez és jogkérdésekhez. A ténykérdésekkel kapcsolatos indokolási kötelezettség megsértése egyrészt nem azonos a megalapozatlanság kérdésével, másrészt akkor tekinthető elmulasztottnak, ha „nem állapítható meg belőle, mire alapította a bíróság a döntését”, a jogi indokolási kötelezettség megsértése hasonlóképpen akkor áll elő, ha „nem állapítható meg belőle, még jogi következtetés útján sem, hogy milyen jogszabályon alapul valamely büntetőjogi főkérdésben hozott döntés” – és ezáltal mindkét esetben meghíúsul az érdemi felülbírálat.
- [31] Ennek megfelelő az ítélkezési gyakorlat is. „Az indokolási kötelezettség megszegése csak akkor eredményez feltétlenül hatályon kívül helyezést és felülvizsgálatot is megalapozó eljárási szabálysértést, ha a megtámadott határozat indokolása tény vagy jogkérdés tekintetében oly mértékben hiányos, hogy abból nem állapítható meg, a bíróság mire alapozta a döntését” (EBH 2011.2387., EBH 2010.2210., BH 2013.10.).
- [32] Az indokolási kötelezettség elmulasztása révén azonban nem vizsgálható a bűnösség megállapításának, a felmentésnek, az eljárás megszüntetésének, a cselekmény jogi minősítésének, a bünteteskiszabásnak, illetve az intézkedés alkalmazásának anyagi jogi helyessége, azaz a bírói értékelés eredménye az indokolási kötelezettség teljesítésével kapcsolatos vizsgálatnak nem tárgya, mivel a mérlegeléssel szembeni, eltérő értékelést célzó támadás ezúton sem lehetséges, illetve az a – tényállás támadhatatlanságát előíró – Be. 423. § (1) bekezdésének megkerülését jelentené (BH 2012.32.).
- [33] Az indokolási kötelezettség felülvizsgálati eljárásra okot adó megsértése nem állapítható meg, ha az ügydöntő határozat(ok)ból kitűnik az eljárt bíróság(ok)nak a tényállás megállapításával összefüggő tényfeltáró és értékelő tevékenysége, továbbá az, hogy az érdemi döntésben kifejeződő jogi álláspontját – a bűnösséggel, a minősítéssel, a büntetéssel és/vagy intézkedéssel kapcsolatban – mire alapozta. A bizonyítékok értékelése körében levont következtetések helyessége, az értékelés eredménye kívül esik a feltétlen eljárási szabálysértések körén, az tartalmilag az ügydöntő határozat megalapozottságának felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadása (BH 2013.10.). A felülvizsgálati eljárásban az indokolási kötelezettség megszegésének

vizsgálata során az indokolás helyessége már kívül esik a feltétlen eljárási szabálysértések körén, az tartalmilag az ügydöntő határozat megalapozottságának meg nem engedett támadása (BH 2017.48.).

- [34] Más megfogalmazásban: az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozással a jogerős ítéletben foglalt tényállás nem kérdőjelezhető meg (Bfv.II.933/2011/6.); indokolási kötelezettség elmulasztása címén a bizonyítékok értékelése nem támadható (Bfv.III.439/2014/8.).
- [35] Az alapügyben első fokon és másodfokon eljáró bíróságok ugyanakkor a jogerős ügydöntő határozatból kitűnően a szükséges és elégséges mértékben eleget tettek az indokolási kötelezettségüknek: a vádhoz kötöttség keretein belül a lefolytatott bizonyítás alapján állapították meg a történeti tényállást; a bizonyítékokat számba vették, egyenként és összességében értékelték; az alkalmazott anyagi és eljárási jogi szabályhoz vezető következtetéseiket, azaz jogi álláspontjukat is felvázolták. Okfejtésük minden releváns tekintetben követhető, ezáltal ellenőrizhető volt. Így - szemben a felülvizsgálati indítványban foglaltakkal - eleget tettek indokolási kötelezettségüknek.
- [36] A felülvizsgálati indítvány - direkt módon - az I. rendű terhelt bűnösségének a megállapítását támadta a tény- és jogkérdésekre vonatkozóan állított indokolási kötelezettség megsértése révén.
- [37] A felülvizsgálati indítvány e részében nem alapos.
- [38] 3. A felülvizsgálati indítvány a bizonyítékok átértékelésével az irányadótól eltérő tényállást kreált, s erre kívánta alapozni a bűncselekmények minősítésének megkérdőjelezését. Erre a felülvizsgálati eljárásban törvényes lehetőség nincs.

Az indítvány elvi tartalma

- [39] A bűnösség törvénysértő megállapítása, törvénysértő minősítés és az indokolási kötelezettség megsértése.

A döntés elvi tartalma

- [40] A felülvizsgálati indítvány nem alapos. A bűnösség megállapítása és a minősítés törvényi tilalom folytán nem kifogásolható az irányadó tényállás támadásán keresztül. Téves azon állítás, hogy a Kúriát csak a bizonyítékok jogszerű mérlegelésén alapuló tényállás köti. A bíróságok teljesítették az indokolási kötelezettségüket.

Záró rész

- [41] A kifejtettek folytán a Kúria - a Be. 424. § (1) bekezdés 1. fordulata alapján tanácsulésen, a Be. 420. § (1) bekezdés 1. mondat 1. fordulata szerinti összetételben eljárva - az I. rendű terhelt és védője felülvizsgálati indítványának nem adott helyt, és a megtámadott határozatot hatályában fenntartotta (Be. 426. §).
- [42] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. § (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. § (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2018. április 19.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k.
előadó bíró, Dr. Krecsik Eldoróda s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:
Schulz Oszkárné
tisztviselő